

FRANTSII SI ÄRIMUDELI EETIKAKOODEKS

(Euroopa Frantsiisi Föderatsiooni eetikakoodeksi alusel tõlge eesti keelde)

PREAMBUL

1. Käesolev preambul sätestab Balti Frantsiisiliidu (Baltic Franchise Association – BFA) eetikakoodeksi eesmärgid ja põhimõtted, mille alusel BFA liikmed rakendavad frantsiisi ärimudelit oma äritegevuses.
2. Eetikakoodeks on praktiline kogum põhimõtteid frantsiisiandja ja frantsiisivõtja vaheliste suhete juhtimiseks ühtse frantsiisivõrgustiku raames. Eetikakoodeksis kirjeldatud üldised eetikapõhimõtted on aluseks õiglastele ja usalduslikele (õiglus, läbipaistvus, lojaalsus) tehingutele, mis aitavad luua usalduslikku suhet frantsiisiandja ja frantsiisivõtja vahel.
3. Eetikakoodeksi põhimõtted on kehtivad ja järgitavad frantsiisisuhte kõikides etappides: frantsiisilepingu eelses, frantsiisilepingu kehtimise ja frantsiisilepingu järgses etapis.
4. BFA eetikakoodeks on Balti riikides (Eesti Vabariik, Läti Vabariik, Leedu Vabariik) frantsiisi ärimudeli kasutamist reguleeriv koodeks – **soovituslik** juhiste kogum kõigile Balti ettevõtetele ja sihtrühmadele, kes oma äritegevuses puutuvad kokku frantsiisi ja frantsiisimisega.
5. Eetikakoodeksi selged ja ühemõttelised põhimõtted on kooskõlas Balti riikide äriseadusandlusega ja järgivad ettevõtluse põhiõigusi selle nimel, et luua frantsiisi ärimudeli kasutamisel kõigile tõhusam tegevusraamistik.
6. BFA eetikakoodeks on frantsiisitegevuse alustala Balti riikides ja tegutsemisjuhised BFA liikmetele. BFA liikmelisuse reeglid, tegevused ja distsiplinaarsus peavad vastama eetikakoodeksis sätestatud standarditele. Eetikakoodeks on siduv dokument nii BFA-le kui ka BFA liikmetele. Kõik BFA liikmed on kohustatud kinnitama, et eetikakoodeks on alusdokument, millest nad lähtuvad oma frantsiisitegevuse edendamisel, tõlgendamisel ja rakendamisel. Iga liige vastutab, et eetikakoodeks oleks avalikult kättesaadav tema töötajatele, koostööpartneritele ja klientidele, eelkõige kõigile, kes alles sisenevad frantsiisiärisse ega pruugi olla teadlikud frantsiisimise põhimõtetest.
7. BFA liikmetel on võimalus lisada BFA eetikakoodeksisse täiendusi tingimusel, et need ei ole vastuolus eetikakoodeksi põhimõtetega, ega anna võimalust eetikakoodeksit valesti tõlgendada.
8. BFA esindab frantsiisivaldkonda tervikuna, mis koosneb mitmest sidus- ja huvirühmast. Frantsiisivaldkond laiemalt hõlmab frantsiisiandjatele ja frantsiisivõtjatele lisaks ka tugiteenuste osutajaid, riigiasutusi, kodanikuühiskonda ja tarbijaid/kliente.

9. BFA on 2005. aastal asutatud mittetulunduslik rahvusvaheline ühendus, mis on registreeritud peakorteriga ja registrikandega Läti Vabariigis. BFA MTÜ liikmed on Lätis, Leedus ja Eestis registreeritud frantsiisivõtjad, frantsiisiandjad ja frantsiisi tugiteenuste osutajad.
10. BFA kõige olulisem ülesanne on edendada ja kontrollida frantsiisi eetikakoodeksi järgimist, et kindlustada frantsiisi ärimudeli õige ja eetiline kasutamine Balti turul.

BALTIC FRANCHISE ASSOCIATION EETIKAKOODEKS

1. FRANTSIISI MÕISTE

Frantsiis on kaupade ja/või teenuste ja/või tehnoloogia turustamise süsteem, mis põhineb juriidiliselt ja rahaliselt eraldiseisvate ja sõltumatute juriidiliste isikute (frantsiisiandja ja tema frantsiisivõtjad) pideval ärisuhtel. Frantsiisiandja annab frantsiisivõtjale õiguse ja seab kohustuse frantsiisivõtja äritegevust korraldada vastavalt frantsiisiandja kontseptsioonile.

Frantsiisivõtja saab frantsiisilepingu raames õiguse kasutada frantsiisiandja kaubanime ja/või kaubamärki ja/või teenusemärki, oskusteavet, ärilisi ja tehnilisi meetodeid, ärisüsteemi ja muid frantsiisiandja tööstus- ja/või intellektuaalomandi omadusi. Frantsiisiandja toetab, juhendab ja kontrollib frantsiisivõtjat selles tegevuses. Frantsiisivõtja maksab frantsiisiandjale frantsiisi kasutamise õiguse eest tasu.

"Oskusteave" (know-how) frantsiisi mõistes, tähendab frantsiisiandja kogemustest tulenevat patenteerimata testitud praktilise teabe paketti, mis on salajane, oluline ja kirjeldatud.

"Salajane" tähendab, et oskusteave ei ole laiemale üldsusele teada või kergesti kättesaadav. Mis ei tähenda seda, et oskusteabe iga üksikkomponent peaks olema täiesti unikaalne või kättesaamatu väljaspool frantsiisiandja äritegevust.

"Oluline" tähendab, et oskusteave on selle ostjale (frantsiisivõtjale) oluline ja kasulik kasutamiseks äritegevuses või lepingujärgsete kaupade ja teenuste edasimüügil.

"Kirjeldatud" (identifitseeritud) tähendab, et oskusteavet tuleb kirjeldada piisavalt põhjalikult, et oleks võimalik kontrollida, kas see vastab salasuse ja olulisuse kriteeriumidele.

2. JUHENDPÕHIMÕTTED

- 2.1. Frantsiisiandja on turul frantsiisivõrgustiku algataja ja selle pikaajaline hooldaja/eestkostja. Frantsiisivõrgustik koosneb frantsiisiandjast ja tema iseseisvatest frantsiisivõtjatest.
- 2.2. Frantsiisiandja kohustused.

Frantsiisiandja:

- peab olema frantsiisitava ärikontseptsiooniga koduturul edukalt tegutsenud vähemalt üks aasta ja omanud sihtturul vähemalt üht toimivat pilootüksust enne frantsiisivõrgustiku käivitamist sellel turul;
- peab omama frantsiisivat intellektuaalomandit või omama seaduslikke kasutusõigusi vastavale kaubanimele, kaubamärgile või brändile;
- tunnistab oma frantsiisivõtjaid iseseisvate ettevõtjatena, ega kohtle neid otseselt ega kaudselt enda alltöövõtjatena;
- tagab igale frantsiisivõtjale esmase koolituse ja jätkuva ärilise ja/või tehnilise abi frantsiisikontseptsiooni kasutamisel kogu frantsiisilepingu kehtivusaja jooksul;
- annab õiguse ja ligipääsu frantsiisivõtjal kasutada oskusteavet, mille säilitamine ja arendamine on frantsiisiandja kohustus;
- edastab ja/või teeb oskusteabe frantsiisivõtjale kättesaadavaks, kinnitab oskusteabe ajakohasust, viib läbi oskusteabe kasutamist võimaldavad koolitused ning jälgib ja kontrollib selle oskusteabe nõuetekohast kasutamist;
- julgustab frantsiisivõtjaid andma tagasisidet oskusteabe kohta, et seda säilitada ja arendada;
- jälgib ja võtab vastu meetmeid, et vältida oskusteabe mis tahes väärkasutamist frantsiisisuhte lepingueelses, lepinguaegses ja lepingujärgses faasis, eelkõige oskusteabe edastamist konkureerivatele frantsiisikettidele, et seega vältida enda frantsiisiketi huvide kahjustamist;
- investeerib vastavalt vajadusele rahalist ja inimressurssi oma frantsiisibrändi reklaamimiseks, kaasamiseks teadusuuringutes ja innovatsioonitegevuses, mis tagaks tema frantsiisikontseptsioonile pikaajalise arengu ja järjepidevuse;
- teavitab olemasolevaid ja potentsiaalseid tulevasi frantsiisivõtjaid oma interneti-, sotsiaalmeedia- ja digiturunduse poliitikast;
- kaitseb oma frantsiisivõrgustiku huve arendades on-line kaubandus- ja/või müügipoliitikat;

2.3. Frantsiisivõtja kohustused.

Frantsiisivõtja:

- võtab kohustuse teha frantsiisiandjaga lojaalset koostööd, et tagada edu frantsiisivõrgustikule, millega frantsiisivõtja on teadlikult ja sõltumatu ettevõtjana liitunud;
- pühendab oma tähelepanu ja hoolsuse frantsiisiäri kasvatamisele ja frantsiisivõrgustiku ühtse identiteedi ja maine hoidmisele;
- vastutab frantsiisi raamistikus oma frantsiisiäri seotud inim- ja rahaliste vahendite eest ning sõltumatu ettevõtjana oma tegutsemisega kolmandate isikute ees;
- käitub lojaalselt kõigi teiste võrgustiku frantsiisivõtjate ning võrgustiku kui terviku suhtes;
- esitab frantsiisiandjale kontrollimiseks tegevusandmed ja finantsaruanded, et hõlbustada frantsiisivõtja äritegevuse tulemuslikkuse kindlaksmääramist, mis on vajalik kogu frantsiisiketi tõhusaks juhtimiseks;

- võimaldab frantsiisandjal veenduda ja tagada, et kontseptsiooni kvaliteet ja brändi kuvand on nõuetekohaselt hoitud ning tooted ja teenused klientidele/tarbijatele kvaliteetselt pakutud;
- tunnistab oma kohustusi täielikult sõltumatu ettevõtjana klientide/tarbijate ees;
- ei avalda kolmandatele isikutele frantsiisi oskusteavet ega muud frantsiisi opereerimisega seotud teabematerjali, ei frantsiisilepingu kehtivuse ajal ega ka frantsiisilepingu lõppemise järel.

1.4. Mõlema poole ühised kohustused.

Mõlemad frantsiisisuhte pooled ühiselt:

- kaitsevad oma tegevuse käigus frantsiisibrändi mainet;
- käituvad omavahelistes suhetes heauskselt ja ausalt. Pooled annavad kirjalikult teada mis tahes lepingurikkumise kohta, ja kui see pole tahtlik, annavad teisele poolele mõistlikult aega rikkumise heastamiseks;
- peavad austama frantsiisikontseptsiooni oskusteabe ja kaasnevate materjalide konfidentsiaalsust, milline kohustus on teineteise suhtes võetud;
- lahendavad kaebused, arusaamatused ja vaidlused heauskselt õiglaste ja mõistlike läbirääkimiste käigus;
- küsivad BFA abi omavahelise erimeelsuse lahendamisel, kui pooled ei ole suutnud vaidlust lahendada omavaheliste läbirääkimiste teel, enne kohtu ja/või vahekohtu poole pöördumist;

3. VÄRBAMINE, REKLAAM JA AVALIKUSTAMINE

- 3.1. Frantsiisivõtjate värbamise reklaamides ei tohi olla ebaselgeid ja eksitavad avaldusi/informatsiooni;
- 3.2. Värbamis-, reklaam- ja promomaterjal, mis sisaldab otseseid või kaudseid viiteid frantsiisivõtjate võimalike tulevaste finantstulemuste kohta (prognoosid või näidistulude arvestus), peab olema objektiivne ega tohi olla eksitav;
- 3.3. Selleks, et võimalikud frantsiisivõtjad saaksid frantsiisisuhtesse astumiseks teha otsuseid ja seejärel sõlmida siduvaid kokkuleppeid, antakse neile käesoleva eetikakoodeksi koopias või avalik juurdepääs sellele. Samuti frantsiisi teabematerjal või vajalikud väljavõtted sealt, et piisava aja jooksul abistada siduvate otsuste tegemisel;
- 3.4. Võimaliku frantsiisivõtja enda vastutada on teabematerjali analüüsimine, sealhulgas sobiva professionaalse nõu hankimine enne frantsiisilepingu allkirjastamist;
- 3.5. Võimalik frantsiisivõtja peab esitama enda kohta tõest ja läbipaistvat teavet, kui ta esitleb frantsiisandjale enda kogemusi, rahalist võimekust, väljaõpet, tausta, mida frantsiisandja, tehes oma valikuid, võib tema käest küsida;
- 3.6. Kui frantsiisandja sõlmib frantsiisivõtja kandidaadiga eellepingu (Letter of Intent), tuleb pidada silmas järgnevat:
 - enne mistahes eellepingu allkirjastamist tuleb anda frantsiisivõtja kandidaadile kirjalikult teada võimalike tasude kohta, mida võidakse talt nõuda frantsiisandja

kulude katteks, mida frantsiisandja on teinud eellepingu kehtimise ajal ja/või sellega seoses. Kui sõlmitakse frantsiisileping, peaks nimetatud eellepingu kohase kulu kandma frantsiisandja või see peaks sisalduma frantsiisivõtja makstavas frantsiisitasus;

- eellepingus tuleb määratleda selle tähtaeg ja lisada lepingu lõpetamise tingimused;
- frantsiisandjal on õigus enda oskusteabe ja identiteedi kaitseks sõlmida konkurentsikeelu ja/või konfidentsiaalsuse leping ja/või lisada need klauslid eellepingusse.

4. FRANTSIIISIVÕTJATE VALIK

Frantsiisandja peaks valima ja aktsepteerima enda frantsiisivõtjatena ainult neid isikuid, kes pärast eelnevat tutvumist, näivad omavat põhioskusi, haridust, isikuomadusi ja rahalisi vahendeid, mis on piisavad frantsiisitegevuse läbiviimiseks.

5. FRANTSIIISILEPING

- 5.1. Frantsiisisuhtes kasutatav frantsiisileping peab vastama siseriiklikule ja Euroopa Liidu õigusele õigusnormile ja seadusandlusele ning käesolevale eetikakoodeksile;
- 5.2. Frantsiisileping kaitseb frantsiisandja intellektuaalomandit, et kindlustada frantsiisivõrgustiku ühtne identiteet, hea maine ja huvid;
- 5.3. Frantsiisandja peab võimaldama frantsiisivõtjatele frantsiisilepingut ja muid juriidilisi lepingulisi kokkuleppeid, mis on seotud frantsiisisuhtega, kirjalikult riigi ametlikus keeles või kokkuleppel frantsiisivõtjatega keeles, milles frantsiisivõtja on pädev suhtlema. Allkirjastatud frantsiisileping tehakse viivitamata kättesaadavaks frantsiisivõtjale;
- 5.4. Frantsiisilepingus sätestatakse ühemõtteliselt ja arusaadavalt mõlema poole vastavad õigused ja kohustused ning kõik muud frantsiisisuhte olulised tingimused;
- 5.5. Frantsiisileping peab sisaldama minimaalselt järgnevaid tingimusi:

- frantsiisandja õigused;
- frantsiisivõtja õigused;
- intellektuaalomandi õigused frantsiisandja kaubamärkidele, siltidele, sümbolikal, mis peaksid olema kehtestatud vähemalt sama pikaks tähtajaks tähtajaks kui frantsiisilepingu kehtivusaeg;
- frantsiisivõtjale tarnitavad kaubad ja/või teenused;
- frantsiisandja kohustused;
- frantsiisivõtja kohustused;
- frantsiisivõtja frantsiisitasude maksetingimused;
- frantsiisilepingu kestus, mis peaks olema piisavalt pikk, et võimaldada frantsiisivõtjatel teenida tagasi frantsiisiga seotud algsed ja jooksvad investeeringud;
- lepingu pikendamise tingimused, sealhulgas etteteatamisaeg, mis kehtib mõlemale poolele;

- tingimused, mille alusel on frantsiisivõtjal õigus enda frantsiisi müüa või üle anda äritegevust ning, sellises olukorras, frantsiisandja võimalikku ostueesõigust;
- sätteid, mis määravad frantsiisandja eraldusmärkide kasutamist frantsiisivõtja poolt. Kaasa arvatud kaubanime, kaubamärgi, teenusemärgi, siltide, logo või muu eristavate tunnuste ja sümboolika reeglid;
- frantsiisandja õigust täiendada frantsiisisüsteemi uute või muudetud meetodite ja protsessidega;
- lepingu lõpetamise tingimused;
- sätteid frantsiisilepingu lõpetamise (lõppemise) korral mistahes materiaalse ja immateriaalse vara viivitamatut loovutamist frantsiisandjale või selle vara omanikule.

6. EETIKAKOODEKS JA MASTER-FRANTSIIISISÜSTEEMID

Käesolevat BFA eetikakoodeksit kohaldatakse nii frantsiisandja ja tema üksikisikute frantsiisivõtjate suhetele kui ka samaväärselt põhifrantsiisivõtja (master) ja tema alamfrantsiisivõtjate (sub) suhetele.

Käesolev eetikakoodeks ei kohaldu frantsiisandja ja põhifrantsiisivõtja (master) suhetele.